

Prijedlog

**VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA LJUDSKA PRAVA
I PRAVA NACIONALNIH MANJINA**

**AKCIJSKI PLAN
ZA UKLANJANJE PREPREKA U OSTVARIVANJU POJEDINIH PRAVA
U PODRUČJU INTEGRACIJE STRANACA U HRVATSKO DRUŠTVO,
ZA RAZDOBLJE OD 2013. DO 2015. GODINE**

Zagreb, srpanj 2013.

UVOD

Pristupanjem u punopravno članstvo Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) s danom 1. srpnja 2013. godine Republika Hrvatska ispunila je jedan od glavnih ciljeva svoje vanjske politike. Ulaskom u EU hrvatski građani ostvaruju ista prava kao i ostali građani EU-a poput slobode da žive, rade i obrazuju se u drugim zemljama članicama EU. Međutim, Republika Hrvatska kao i ostale zemlje članice EU nudi mogućnosti strancima, odnosno državljanima članica EU, ali i trećih zemalja, da se obrazuju, rade te se stalno nastanjuju na njezinom teritoriju, što povlači niz pitanja vezanih za vizni sustav za turiste, studente i radnike, ali i ostvarivanje prava na stalni boravak i trajno naseljavanje u Republici Hrvatskoj. Pritom je potrebno istaknuti da migracijska kretanja uključuju i pitanja tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom, što je svakako potrebno uzeti u obzir pri reguliranju statusa i vrste boravka stranih državljana na teritoriju Republike Hrvatske.

Prema službenim statistikama Ministarstva unutarnjih poslova za posljednje tri godine evidentirani broj zakonitih i nezakonitih migracijskih kretanja u Republici Hrvatskoj pokazuje trend rasta. Broj stranih državljana s odobrenim privremenim boravkom kroz posljednje tri godine bio je 2010. godine – 17704, 2011. godine – 16058, 2012. godine – 16092, a s odobrenim stalnim boravkom 2010. godine – 13503, 2011. godine – 13952, 2012. godine – 14606. Porast broja tražitelja azila u Republici Hrvatskoj je započeo 2010. godine kada je bilo 290 tražitelja azila, 2011. godine – 807 i 2012. godine – 1194. U prvoj polovici 2013. godine bilo je 716 tražitelja azila. Do sada je u Republici Hrvatskoj odobreno 50 azila i 38 supsidijarnih zaštita. U Republici Hrvatskoj evidentirano je 2010. godine - 1948 nezakonitih migranta, 2011. godine - 3461, 2012. godine - 6839.

Upravo u svrhu reguliranja migracijskih kretanja u Republici Hrvatskoj Vlada Republike Hrvatske utvrdila je na sjednici održanoj 1. veljače 2013. godine Migracijsku politiku Republike Hrvatske za razdoblje od 2013. do 2015. godine, dok ju je Hrvatski sabor usvojio na sjednici dana 22. veljače 2013. godine. Svrha Migracijske politike jest osigurati da migracijska kretanja u Republici Hrvatskoj budu u korist gospodarskog, socijalnog i kulturnog razvitka države i društva. U tom smislu sva državna tijela, kao i ostali dionici, dužni su pravovremeno i usklađeno djelovati na pronalaženju djelotvornih odgovora na pozitivne i negativne učinke migracijskih kretanja.

Vrlo važan sastavni dio hrvatske Migracijske politike čini integracija useljenika u hrvatsko društvo. Integracija stranaca podrazumijeva dinamičan, dvosmjernan proces međusobne prilagodbe kako stranaca, tako i hrvatskih državljana na posljedice post-migracijskih procesa, što je sukladno Zajedničkim osnovnim principima za integracijske politike u Europskoj uniji Vijeća Europske unije iz 2004. godine.

Europska unija je u području integracije stranaca donijela nekoliko direktiva među kojima je potrebno istaknuti sljedeće: Direktiva Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenog 2003. o statusu državljana trećih država koji imaju stalni boravak, Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji, Direktiva Vijeća 2004/114/EZ od 13. prosinca 2004. o uvjetima prihvata državljana trećih država u svrhu studiranja, razmjene učenika, neplaćene izobrazbe ili dobrovoljnog rada, Direktiva Vijeća 2005/71/EZ od 12. listopada 2005. o posebnom postupku za ulazak državljana trećih država u svrhu znanstvenoga istraživanja, Direktiva Vijeća 2009/50/EZ od 25. svibnja 2009. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih država u svrhu zapošljavanja visoko kvalificiranih osoba te Direktiva 2011/98/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o jednom postupku prijave za jednu dozvolu za državljanu trećih zemalja da žive i rade na području države članice.

Cilj integracijske politike sastoji se u osiguravanju određenih prava strancima od strane države koji se primarno odnose na pravo na rad, odgovarajući smještaj odnosno stanovanje, obrazovanje, sigurnost i sva ostala pripadajuća prava, dok je stranac dužan

konstruktivno i lojalno sudjelovati u gospodarskom, socijalnom i kulturnom razvoju svoje nove okoline. Naime, ovakva uzajamnost moguća je isključivo ako su stranci uključeni u društvo kao ravnopravni članovi, s jednakim prilikama za dostojanstven, nezavisan i aktivan život kao i ostatak populacije. Kada se stranci osjećaju sigurno, samouvjereno i dobrodošlo, oni su u mogućnosti ulagati u novo društveno okruženje i više i potpunije doprinijeti tom istom društvu. Pritom je od presudne važnosti promovirati interkulturalizam, različitost te potrebu suzbijanja rasizma i ksenofobije. To posebno podrazumijeva izobrazbu stručne ali i šire javnosti.

Integracija stranaca u hrvatsko društvo podrazumijeva osiguravanje njihovog ravnopravnog statusa u gospodarskom, društvenom i kulturnom životu u odnosu na hrvatske državljane, s posebnim naglaskom na područje obrazovanja, rada, zapošljavanja te stanovanja, u cilju ostvarenja trajnog statusa boravka i državljanstva. Kako bi se osigurala uspješna integracija stranaca u hrvatsko društvo vrlo je važno, između ostaloga, kontinuirano provoditi mjere sprječavanja i suzbijanja diskriminirajućih postupaka i ponašanja prema strancima. U tu svrhu nužna je aktivna suradnja svih nadležnih tijela državne uprave te tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja su dužna osigurati odgovarajući zakonski okvir i njegovu učinkovitu i dosljednu provedbu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Nadalje, nužno je također na svim razinama provoditi proaktivnu politiku i kampanje promicanja i zaštite ljudskih prava, prava na ravnopravan tretman i prava na različitost, pod uvjetom da ta različitost nije uzrok diskriminacije pri stjecanju određenih prava, s posebnim naglaskom na obrazovanje, stanovanje i zapošljavanje. Pritom je od velikog značaja ostvariti i sustavno jačati suradnju s medijima, organizacijama civilnoga društva koje djeluju u području zaštite i promicanja ljudskih prava, socijalnim partnerima i privatnim sektorom.

Zbog značaja integracije za uspješno funkcioniranje zajednice, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 4. travnja 2013. godine donijela Rješenje o imenovanju predsjednika i dijela članova Stalnog Povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo. Radna skupina Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo imenovana dana 15. travnja 2013. godine od strane ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, čija je obveza operativna provedba planiranih zadaća i izvještavanje Povjerenstva o tijeku provedbe i mogućim poteškoćama vezanim uz provedbu svega planiranog, izradila je Akcijski plan za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. godine. U radu Radne skupine osim nadležnih ministarstava sudjelovali su i predstavnici organizacija civilnoga društva (Hrvatski Crveni križ, Centar za mirovne studije) i Institut za migracije i narodnosti kao vrijedni partneri. Ovim Akcijskim planom utvrđene su mjere koje je potrebno provoditi kontinuirano s ostalim resornim tijelima nadležnima za obrazovanje, zdravlje, socijalnu politiku, rad, kulturu, stanovanje, unutarnje poslove, vanjske poslove, zatim s Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, znanstvenim institucijama, Hrvatskim Crvenim križom i organizacijama civilnoga društva.

S obzirom na posebnu ranjivost i specifičnost situacije u kojima se nalaze azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom, mjere iz ovog Akcijskog plana usmjerene su u većoj mjeri na reguliranje položaja i integraciju upravo tih kategorija stranaca.

SOCIJALNA SKRB I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi

Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom temeljem Zakona o azilu („Narodne novine“, br. 79/07 i 88/10) ostvaruju i prava na socijalnu skrb u djelokrugu nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih. Spomenute kategorije stranaca su kod ostvarivanja prava iz socijalne skrbi izjednačene s hrvatskim državljanima, budući da je važeći Zakon o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 33/12) kod navođenja korisnika istaknuo azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom kao korisnike koji imaju pravo na socijalnu skrb pod uvjetima propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi i posebnim zakonom (Zakon o azilu). Također, sukladno Zakonu o doplatku za djecu („Narodne novine“, br. 94/01, 138/06, 107/07, 37/08, 61/11 i 112/12) azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom te članovi njihovih obitelji prema propisima o azilu mogu biti korisnici doplatka za djecu, dok prava prema Zakonu o roditeljskim potporama („Narodne novine“, br. 85/08, 110/08 i 34/11) mogu ostvariti i stranci kojima je odobren azil ili supsidijarna zaštita.

Od prava iz sustava socijalne skrbi azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom najčešće ostvaruju pravo na pomoć za uzdržavanje, jednokratnu pomoć, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, uslugu pomoći i njege u kući (organiziranje prehrane), pomoć za ogrjev te prehranu u pučkim kuhinjama (u okviru jedinica lokalne samouprave).

U ostvarivanju prava na socijalnu skrb i zdravstvenu zaštitu osim državnih tijela, uključujući lokalnu i regionalnu (područnu) samoupravu, koja su dužna osigurati učinkovitu provedbu odgovarajućih zakonskih i podzakonskih propisa u ovom području, od velikog značaja je uloga organizacija civilnoga društva. Njihova uloga je od posebnog značaja u pogledu pružanja podrške i pomoći azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom različitog kulturnog i vjerskog podrijetla.

Kako bi se azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom pružila odgovarajuća pomoć i podrška te im se olakšala situacija u kojoj se nalaze, budući da nerijetko dolaze iz zemalja zahvaćenim ratnim sukobima, potrebno ih je na odgovarajući način upoznati s okruženjem i društvom u kojem se nalaze s kulturnog, povijesnog i gospodarskog aspekta. Pritom je nužno ukinuti sve jezične barijere i upoznati ih sa svim pravima koja temeljem svog statusa mogu ostvariti u Republici Hrvatskoj. Od posebnog je značaja pružiti odgovarajuću zdravstvenu i psihološku pomoć i podršku posebno ranjivim skupinama stranaca, koja mora biti osjetljiva s obzirom na kulturološke i religijske aspekte.

Mjera 1. Izrada, tisak te distribucija vodiča na hrvatskom i engleskom jeziku o pravima iz socijalne skrbi azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom s adresarom svih centara za socijalnu skrb

Nositelj: Ministarstvo socijalne politike i mladih

Rok: prosinac 2014. godine

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 2. Osigurati radionice odnosno predavanja u Prihvatilištu za tražitelje azila o njihovim pravima te tradiciji, kulturi i kulturnim obrascima u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Ministarstvo unutarnjih poslova

Sunositelji: Hrvatski Crveni križ, Ministarstvo socijalne politike i mladih

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 3. Organizirati tematske i edukativne radionice te savjetovanja o njihovim pravima posebno u prvim mjesecima integracije osoba pod međunarodnom zaštitom (azilanti i osobe pod supsidijarnom zaštitom) u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Ministarstvo socijalne politike i mladih

Sunositelji: Hrvatski Crveni križ, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 4. Osigurati prilagođenu prehranu u pučkim kuhinjama sukladno potrebama i kulturama stranaca (osoba pod supsidijarnom zaštitom i azilanata)

Nositelj: Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Sunositelji: centri za socijalnu skrb

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Ostvarivanje prava iz sustava zdravstvene zaštite

Pravo na zdravstvenu zaštitu stranci u Republici Hrvatskoj ostvaruju sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, br. 80/2013) i Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 80/2013), na osobni trošak ili po jednom od osnova predviđenim navedenim zakonima.

Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom kao i članovi njihovih obitelji ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu u istom opsegu kao i osigurana osoba iz obveznog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna.

Radi što uspješnije integracije stranaca u hrvatsko društvo, misleći pritom na najkritičnije skupine kao što su azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom kao i članovi njihove obitelji, Ministarstvo zdravlja će uz suradnju sa drugim tijelima državne uprave poduzeti mjere kako bi se omogućila što bolja zdravstvena i socijalna skrb uz prevladavanje određenih prepreka, a tu se ponajviše misli na jezične i kulturološke barijere.

Mjera 1. Pružanje informacija o korištenju zdravstvene zaštite prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 2. Utvrđivanje opsega prava na zdravstvenu zaštitu za tražitelja azila koji su bili izloženi mučenju, silovanju ili drugim teškim oblicima nasilja kao i za tražitelje azila sa specifičnim zdravstvenim potrebama

Nositelj: Ministarstvo zdravlja

Rok: prosinac 2013. godine

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 3. Informiranje zdravstvenih radnika o okvirima prava iz Zakona o zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Ministarstvo zdravlja, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 4. Praćenje provedbe ostvarivanja prava propisanih Zakonom o zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 5. Osigurati zdravstvenu zaštitu kulturološki osjetljivu (psihosocijalnu i savjetodavnu pomoć) posebice žrtvama nasilja i torture te onim osobama koje su preživjele traumu

Nositelj: Ministarstvo zdravlja

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 6. Osmisliti sustav adekvatne zdravstvene zaštite, psihološke pomoći i psihosocijalne skrbi za posebno ranjive skupine stranaca koji će provoditi širi tim stručnjaka specijalista

Nositelj: Ministarstvo zdravlja u suradnji s Ministarstvom socijalne politike i mladih

Rok: lipanj 2014. godine

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 7. Osigurati strancima pristup zdravstvenim institucijama (razumijevanje djelokruga njihovog rada; prevladavanje jezičnih barijera; interkulturalne vještine zaposlenih)

Nositelj: Ministarstvo zdravlja

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

SMJEŠTAJ I STANOVANJE

U pogledu osiguravanja smještaja i stanovanja stranaca, potrebno je posebnu pozornost posvetiti najranjivijoj kategoriji stranaca, odnosno azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom. Osiguravanje smještaja navedenim kategorijama stranaca u trajanju od najduže dvije godine od dana izvršnosti odluke kojom se odobrava azil, odnosno supsidijarna zaštita, leži u nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih.

U prosincu 2012. godine uklonjene su prepreke vezane za rješavanje pitanja smještaja i stanovanja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom na način da je dugotrajan postupak osiguravanja smještaja reguliran Protokolom o postupanju u osiguravanju smještaja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, s ciljem jasnog definiranja obveza i rokova za postupanje centara za socijalnu skrb i Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno službenika za integraciju. Naime, Ministarstvo socijalne politike i mladih do sada nije raspolagalo stambenim fondom za zbrinjavanje osoba neriješenog stambenog pitanja i drugih socijalno ugroženih osoba, pa tako niti za smještaj azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

Stambeno zbrinjavanje je djelomično u nadležnosti jedinica lokalne samouprave gdje se ostvaruje kroz smještaj socijalno ugroženih osoba u tzv. „socijalne stanove“, azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom smještaj se osiguravao sklapanjem ugovora o najmu između centara za socijalnu skrb i privatnih najmodavaca. Isti se osiguravao na način da je službenik za integraciju Ministarstva unutarnjih poslova putem oglasa pronalazio

odgovarajuće stanove na tržištu nekretnina o čemu bi obavijestio nadležni centar za socijalnu skrb koji donosi rješenje o smještaju azilanta ili stranca pod supsidijarnom zaštitom. S obzirom na to da je navedeni postupak bio dugotrajan te da je smještaj otežavala i činjenica da privatni najmodavci nisu uvijek bili skloni sklapanju ugovora o najmu s centrom za socijalnu skrb ili s azilantom, u slučajevima nemogućnosti realizacije smještaja u kraćem roku ove su osobe imale na raspolaganju kraći period za prilagodbu i integraciju. Naime, do ostvarivanja prava na smještaj, osobe kojima je odobrena zaštita, ukoliko ima raspoloživih kapaciteta, ostaju u prihvatilištu za tražitelje azila te u razdoblju do ostvarivanja smještaja ne mogu primjerice ostvariti pravo na pomoć za uzdržavanje.

Budući da navedeni način osiguravanja smještaja nije odgovarajući u situaciji kada se očekuje povećani broj odobrenih azila i supsidijarnih zaštita (ne zanemarujući pritom ni visoke troškove najamnina i režijskih troškova koji terete sredstva Ministarstva socijalne politike i mladih), Ministarstvo socijalne politike i mladih je u 2012. godini ostvarilo dobru suradnju s Agencijom za upravljanje državnom imovinom. Uspostavljena suradnja rezultirala je time da je Ministarstvo socijalne politike i mladih od spomenute Agencije dobilo na korištenje 7 stanova u vlasništvu Republike Hrvatske za potrebe smještaja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, 6 u Zagrebu i 1 u Velikoj Gorici. Po preuzimanju istih početkom 2013. godine dvije su obitelji uselile u 2 stana u vlasništvu Republike Hrvatske na području Zagreba koje je opremilo Ministarstvo te se podmiruju samo režijski troškovi, dok je 13 osoba (4 samca i 3 obitelji) smješteno temeljem 7 sklopljenih ugovora o najmu centara za socijalnu skrb s privatnim najmodavcima, također na području Grada Zagreba.

Vodeći računa o svim aspektima integracije, kao i o nekim preduvjetima za mogućnost nastavka života u istom okruženju po prestanku prava na smještaj, pravo na smještaj uglavnom se realizira u urbanim sredinama u kojima kao nadogradnja državnog sustava socijalne skrbi postoje lokalni socijalni programi i veća mogućnost zapošljavanja, a nije potrebno posebno isticati da smještaj osoba kojima je odobrena zaštita treba pratiti dostupnost uključivanja u program učenja hrvatskog jezika na području gdje je osiguran smještaj.

U smislu osiguravanja odgovarajućeg smještaja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, od presudne je važnosti kontinuirano razvijati i jačati suradnju svih nadležnih tijela, posebno Ministarstva socijalne politike i mladih i Agencije za upravljanje državnom imovinom, uspostaviti sustav vođenja podataka o raspoloživim smještajnim kapacitetima za smještaj azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom te utvrditi kriterije i uvjete za smještaj navedenih kategorija stranaca, s posebnim naglaskom na maloljetne osobe strance bez pratnje.

Mjera 1. Suradnja Ministarstva socijalne politike i mladih s Agencijom za upravljanje državnom imovinom u svrhu daljnjeg osiguravanja smještajnih kapaciteta za smještaj azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom sukladno potrebama te daljnje aktivnosti vezane uz opremanje i adaptaciju stanova.

Nositelj: Ministarstvo socijalne politike i mladih

Sunositelji: Agencija za upravljanje državnom imovinom

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna i fondova Europske unije

Mjera 2. Osigurati adekvatan smještaj u što kraćem roku, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dobivanja statusa za maloljetne osobe bez pratnje te maloljetne osobe bez pratnje pod međunarodnom zaštitom na način da se iste smještavaju u domove iz sustava socijalne skrbi ili drugi odgovarajući alternativni smještaj.

Nositelji: Ministarstvo socijalne politike i mladih u suradnji sa centrima za socijalnu skrb

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

UČENJE JEZIKA I OBRAZOVANJE

Jedan od primarnih preduvjeta za uspješnu integraciju stranaca u hrvatsko društvo, s posebnim naglaskom na azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom, je poznavanje hrvatskog jezika i kulture. Poznavanje jezika omogućit će strancu da postane aktivan član društva te da se brže i uspješnije uključi na tržište rada.

Također, za uključivanje stranaca na tržište rada od velikog je značaja da raspoložu određenim znanjima i kompetencijama te je u tom pogledu važno poznavati razinu njihovog obrazovanja i po potrebi im omogućiti daljnje školovanje u Republici Hrvatskoj. U tom je smislu nužno kontinuirano razvijati programe učenja hrvatskog jezika za strance.

Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj sastoji se od predškolskog odgoja, osnovnog obrazovanja, srednjeg obrazovanja i visoke naobrazbe.

Predškolski odgoj u Republici Hrvatskoj obuhvaća odgoj, naobrazbu i skrb o djeci predškolske dobi, a ostvaruje se programima odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi za djecu od šest mjeseci do polaska u školu.

Osmogodišnje osnovno školovanje u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/2008, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12, 86/12. i 126/12.).

Djelatnost **srednjeg školstva** obavljaju srednjoškolske ustanove i druge pravne osobe u skladu s odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, br. 87/2008, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12, 86/12. i 126/12.). Srednjoškolske ustanove su: srednje škole i učenički domovi.

Djelatnost **visokog obrazovanja** obavljaju visoka učilišta. Visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovom sastavu, veleučilište i visoka škola.

U okviru djelatnosti visokog obrazovanja ova visoka učilišta organiziraju i izvode sveučilišne, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 Odluka USRH, 46/07 i 45/09, 63/11), mogu organizirati i izvoditi i stručne studije.

Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje odraslih

Za osobe starije od petnaest godina koje zbog raznih razloga nisu završile osnovnoškolsku naobrazbu ustrojen je sustav osnovnog obrazovanja odraslih prema Zakonu o obrazovanju odraslih („Narodne novine“, br. 17/2007.) .

Priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj

Priznavanje podrazumijeva formalno potvrđivanje vrijednosti inozemne obrazovne kvalifikacije, odnosno razdoblja obrazovanja, koje je izdalo nadležno tijelo, u svrhu pristupa obrazovanju ili zapošljavanju.

Priznavanje visokoškolskih kvalifikacija vrši se radi zapošljavanja (stručno priznavanje) ili nastavka obrazovanja (akademsko obrazovanje) u Republici Hrvatskoj, a na

temelju Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija („Narodne novine“, br. 158/2003, 198/2003, 138/2006. i 45/2011.)

Učenje hrvatskoga jezika za djecu

Školovanje tražitelja azila koji je maloljetan, azilanta stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom provodi se u skladu s Pravilnikom o načinu provođenja programa i provjeri znanja tražitelja azila, azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, radi pristupa obrazovnom sustavu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 89/2008.) i po Programu hrvatskoga jezika, povijesti i kulture -za tražitelje azila, azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, radi pristupa obrazovnom sustavu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 129/2009.).

Odgaj i obrazovanje učenika (državljana Republike Hrvatske koja se vraćaju iz inozemstva, koja su članovi obitelji državljana država članica Europske unije, pripadnici nacionalnih manjina i stranaca koji su članovi obitelji koje imaju pravo boravka ili prebivališta u Republici Hrvatskoj) provodi se u skladu s Pravilnikom o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika („Narodne novine“, br. 15/2013.).

Učenje hrvatskoga jezika za odrasle

Učenje hrvatskoga jezika za tražitelje azila, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom starije od 15 godina radi pristupa srednjoškolskom obrazovnom sustavu i sustavu obrazovanja odraslih provodi se po Nastavnom planu i programu hrvatskoga jezika za tražitelje azila, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom starije od 15 godina („Narodne novine“, br. 100/2012.).

Mjera 1. Osigurati izradu materijala o osnovnim informacijama o sustavu odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Rok: 2013. godina

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 2. Koordinirati uključivanje tražitelja azila, azilanata, stranaca pod supsidijarnom zaštitom, povratnika i stranaca u odgojno – obrazovne ustanove zbog učenja hrvatskog jezika

Nositelj: uredi državne uprave u županijama, pučka otvorena učilišta, osnovne škole i druge ustanove koje imaju odobrenje za izvođenje programa osnovnog obrazovanja odraslih

Sunositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo socijalne politike i mladih, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: 2014. godina

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 3. Osigurati trajno stjecanje socijalne i građanske kompetencije u sustavu redovitog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Sunositelj: Agencija za odgoj i obrazovanje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

ZAPOŠLJAVANJE

Uspješna integracija stranaca, s posebnim naglaskom na ranjive kategorije poput azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, moguća je isključivo ako im se omogući da postanu aktivni članovi novog društva. To prvenstveno podrazumijeva pravo na rad i zapošljavanje stranaca te pružanje mogućnosti da se zaposle u skladu sa svojim kvalifikacijama, radnim iskustvom i interesima.

Iako je zakonskim propisima u djelokrugu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava uključivanje na tržište rada posebno azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom uređeno na način da ne postoji niti jedan oblik njihove diskriminacije u odnosu na hrvatske državljane, ne može se zanemariti činjenica da je njihovo zapošljavanje otežano nedovoljnim poznavanjem hrvatskog jezika. Stoga je potrebno utvrditi koja je razina poznavanja hrvatskog jezika potrebna nezaposlenoj osobi za radno mjesto za koje se prijavljuje, odnosno za koje ima odgovarajuće kvalifikacije, u cilju što brže pripreme za ulazak na tržište rada. Hrvatski zavod za zapošljavanje zadužen je za analizu financijskih mogućnosti za pokrivanje troškova učenja hrvatskog jezika za strance, kao i za analizu postojeće ponude programa koji bi najviše odgovarali strancima za rad na različitim razinama obrazovanja. U tom smislu će Hrvatski zavod za zapošljavanje surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta kako bi se odabrali programi učenja jezika prema potrebi posla koji stranac traži na hrvatskom tržištu rada.

Idući ključni korak prema tržištu rada je procjena kvalifikacija stranaca. Da bi se moglo procijeniti kojim radnim i stručnim kompetencijama nezaposlena osoba odnosno stranac raspolaže potrebno je riješiti problem nostrifikacije stečenog zvanja. Pritom je potrebno poticati suradnju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i ENIC/NARIC ureda pri Ministarstvu znanosti obrazovanja i sporta u smislu pristupanja verifikaciji kvalifikacije kod tijela koja su u tom području nadležna.

Za strance, tražitelje zaposlenja, potrebno je identificirati prepreke prilikom integracije na tržište rada te poticati orijentaciju na one kompetencije koje će najbrže voditi zapošljavanju. To primarno uključuje sastavljanje radnog profila putem intervjua i savjetovanja te izradu plana traženja posla, čiju bi realizaciju trebao pratiti dodijeljeni savjetnik za zapošljavanje. U slučaju postojanja više prepreka pri zapošljavanju iz socijalne sfere potrebno je uključiti zadužene socijalne radnike nadležnog centra za socijalnu skrb ili druga nadležna tijela.

U pojedinim slučajevima predviđa se potreba za uslugama profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere s ciljem identificiranja vlastitih mogućnosti, kompetencije i interesa osobe te psihologijsko-medicinskom obradom.

Nakon uspješne pripreme za zapošljavanje stranca je potrebno uputiti u proces posredovanja. Ako uobičajenim postupcima ne uspije u zapošljavanju, slijedi proces uključivanja u mjere aktivne politike zapošljavanja u svrhu olakšanja zapošljavanja svih teže zapošljivih osoba.

U pogledu zapošljavanja i ostvarivanja jednakih mogućnosti zapošljavanja državljana država članica Europske unije, a vezano za recipročne mogućnosti zapošljavanja hrvatskih državljana u državama članicama Europske unije, Vlada Republike Hrvatske je dana 26. lipnja 2013. godine donijela Uredbu o privremenoj primjeni pravila o radu državljana država članica Europske unije i članova njihovih obitelji, kojom se utvrđuju pravila postupanja u odnosu na rad državljana država članica Europske unije i članova njihovih obitelji, čije države članice uvode ograničenja u pristupu tržištu rada hrvatskim državljanima i članovima njihovih obitelji, a u odnosu na koje će Republika Hrvatska primjenjivati istovrsne mjere u skladu s načelom uzajamnosti, te uzimajući u obzir odredbu članka 236. Zakona o strancima

("Narodne novine", br. 130/11 i 74/13), odnosno odgovarajuće odredbe Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Ova Uredba stupila je na snagu danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, odnosno 1. srpnja 2013. godine.

Mjera 1. Informiranje stranaca o pravima i obvezama u sustavu zapošljavanja

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 2. Educiranje radnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u sklopu redovne edukacije o potrebama i pravima stranaca

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Sunositelj: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvo unutarnjih poslova

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 3. Informiranje stranaca o mogućnostima za prekvalifikaciju i doškolovanje u cilju povećanja šansi za zapošljavanje

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 4. Aktiviranje, motiviranje i uključivanje azilanata u program učenja hrvatskog jezika

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: iz sredstava fondova EU i državnog proračuna Aktivne politike tržišta rada na poziciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Mjera 5. Potpore za zapošljavanje posebnih skupina

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: 31. prosinca 2013.

Potrebna sredstva: iz sredstava fondova EU i državnog proračuna Aktivne politike tržišta rada na poziciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Mjera 6. Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba azilanata

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: 31. prosinca 2013.

Potrebna sredstva: iz sredstava fondova EU i državnog proračuna Aktivne politike tržišta rada na poziciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Mjera 7. Financiranje zapošljavanja u javnim radovima

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok: 31. prosinca 2013.

Potrebna sredstva: iz sredstava fondova EU i državnog proračuna Aktivne politike tržišta rada na poziciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

MEDURESORNA SURADNJA

Nesporno je da je integracija stranaca proces koji zahtjeva aktivno uključivanje svih nadležnih tijela državne uprave, ali i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, radi pružanja potpore i pomoći u području zapošljavanja, zdravstvene zaštite, stanovanja, obrazovanja, učenja hrvatskog jezika i dr. Pritom je od velikog značaja ostvariti i sustavno jačati suradnju svih navedenih tijela s organizacijama civilnoga društva koje djeluju u području zaštite i promicanja ljudskih prava, socijalnim partnerima i privatnim sektorom.

Mjera 1. Određivanje kontakt osoba za pitanja integracije stranaca u tijelima državne uprave

Nositelji: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova europske unije, organizacije civilnog društva

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 2. Izrađivanje info letka o osnovnim informacijama za integraciju stranaca hrvatsko društvo

Nositelji: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Sunositelji: Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, organizacije civilnog društva

Rok: prosinac 2014. godine i prosinac 2015. godine

Potrebna sredstva: 20.000,00 kn za 2014. i 2015. godinu

Mjera 3. Osigurati usluge prevođenja za azilante i stance pod supsidijarnom zaštitom pri ostvarivanju njihovih prava u sustavu socijalne i zdravstvene zaštite, obrazovanja, stanovanja i zapošljavanja

Nositelji: Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo zdravlja, organizacije civilnog društva, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

PODIZANJE SVIJESTI O PROBLEMATICI AZILANATA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM

Iako je Republika Hrvatska tradicionalno bila zemlja iseljavanja, broj suvremenih useljenika, kao i onih koji će dolaziti u Hrvatsku kao članicu EU ukazuje na polaganu promjenu tradicionalnog migracijskog obrasca, kada osim emigracijskog Hrvatska iskazuje i imigracijski potencijal. No nerijetko se strance doživljava kao vrstu prijetnje tj. ugroze

iskazivanjem negativnih stavova prema strancima u vidu diskriminacije, ksenofobije i rasizma. Budući da se može očekivati da će se ulaskom Republike Hrvatske u EU povećavati useljavanje u Hrvatsku iz zemalja regije, područja Istočne i Jugoistočne Europe, kao i drugih teritorija, važno je poraditi na podizanju svijesti o problematici i raznim aspektima post-migracijskih procesa kroz informiranje i senzibiliziranje javnosti i državnih službenika o prisustvu i pravima raznih kategorija stranaca u Hrvatskoj. Važeći Zakon o suzbijanju diskriminacije („Narodne novine“, br. 85/08) uređuje pitanja sankcioniranja tih negativnosti u hrvatskom društvu. Međutim, potrebno je preventivno i proaktivno djelovati kako bi se omogućio stvarni pravni i društveni okvir interkulturalnog dijaloga i integracije stranaca u hrvatsko društvo.

Mjera 1. Aktivnosti koje imaju za cilj podizanje javne svijesti o različitim aspektima i uzročno posljedičnim pojavama migracijskih kretanja, što je ujedno pretpostavka za sprječavanje ksenofobije, nastanka predrasuda i negativnih odnosa prema strancima, putem medijskih i javnih kampanja i putem obrazovanja o ljudskim pravima

Nositelj: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Sunositelj: Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatski Crveni križ, organizacije civilnog društva

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 2. Kontinuirano informirati poslodavce, sindikate te djelatnike službe zapošljavanja o tome tko su osobe s međunarodnom zaštitom i koja su njihova prava

Nositelj: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske u suradnji sa Ministarstvom rada i mirovinskog sustava

Sunositelj: Udruge poslodavaca

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 3. Jačati potporu programima neprofitnih i elektroničkih medija usmjerenih na podizanje javne svijesti o različitim aspektima i uzročno-posljedičnim pojavama migracijskih kretanja

Nositelji: Ministarstvo kulture i Agencija za elektroničke medije

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 4. Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kulturno i umjetničko stvaralaštvo stranaca na amaterskoj i profesionalnoj razini djelovanja

Nositelji: Ministarstvo kulture

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 5. Jačati potporu partnerskim programima organizacija civilnog društva u njegovanju i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja.

Nositelj: Ministarstvo kulture

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 6. Educiranje socijalnih radnika pri centrima za socijalnu skrb za rad sa osobama s međunarodnom zaštitom, djecom bez pratnje

Nositelj: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Sunositelj: Ministarstvo socijalne politike i mladih

Rok: 31. prosinac 2015. godine

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna

Mjera 7. Usavršavanje djelatnika policije, djelatnika domova za socijalnu skrb te predstavnika organizacija civilnog društva koji su direktno uključeni u pružanje pomoći i zaštite osobama pod međunarodnom zaštitom i djeci bez pratnje.

Nositelj: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

Sunositelj: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo socijalne politike i mladih, organizacije civilnog društva, Hrvatski Crveni križ

Rok: kontinuirano

Potrebna sredstva: sredstva osigurana kroz redovita sredstva državnog proračuna